

Μηνιαία ηλεκτρονική έκδοση του Πανελλήνιου Σωματίου Θεάτρου Σκιών

περίοδος Δ' | τεύχος 136 | Ιούλιος-Αύγουστος 2019

Καλό Καλοκαίρι
Ραντεβού το
Σεπτέμβριο!

«Καλοκαιράκι έχει η καρδιά μου
και μέσα η τσέπη μου έχει χειμώνα,
βαράει λόρδα τα άντερα μου
κι αράχνες κλείνουνε τον καταπιόνα.
Γ. Χατζής»

τεύχος 136

Ιούλιος-Αύγουστος 2019

περιεχόμενα

Της σύνταξης	2
Φεστιβάλ Ν. Ιωνίας - Φωτογραφικό άλμπουμ. . .	3
Καλλιτεχνικές δραστηριότητες από την Πάτρα . .	7
Πρόγραμμα Δήμου Γαλατσίου	8
Καλοκαιρινά γέλια στο Λουτράκι	9
Η Ιστορία μιας φωτογραφίας	14
Το καλοκαίρι του Καραγκιόζη	16
Η Δροσόλουστος Δεξαμενή των θαμάτων . . .	18
Ο Ντουμπας έχει κέφια	22

εξώφυλλο: Λεπτομέρεια από ποδιά
του Νίκου Τζιβελέκη

Ο Καραγκιόζης μας

Μηνιαία ηλεκτρονική έκδοση
του Πανελληνίου Σωματείου Θεάτρου Σκιών

Συντακτική επιτροπή

Σωκράτης Κοτσορές
Δημήτρης (Τάκης) Κωστιδάκης
Ιάσωνας Μελισσηνός
Κ. Ψυχραιμίας

Επιμέλεια κειμένων: Τάσος Κούζαρος

Σελιδοποίηση: Σωκράτης Κοτσορές

επικοινωνία

okaragkiozismas@gmail.com

ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟ ΣΩΜΑΤΕΙΟ ΘΕΑΤΡΟΥ ΣΚΙΩΝ

ΕΤΟΣ ΙΔΡΥΣΗΣ 1925

Τζωρτζ 6, Αθήνα 10677

ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ

Πάνος Καπετανίδης 210 4616664 - 6977357493

Δημήτρης (Τάκης) Κωστιδάκης 6942013881

www.karagkiozis.com

e-mail: somateiokaragkiozh@gmail.com

Ο Καραγκιόζης του Τάσου Κούζαρου

Ένας χαιρετισμός

Αγαπητοί συνάδελφοι και φίλοι του θεάτρου σκιών, η συντακτική επιτροπή, σας εύχεται ολόψυχα να έχετε ένα καλό καλοκαίρι και ευχάριστες διακοπές μαζί με τους δικούς σας. Σε όσους συναδέλφους χαρίζουν ψυχαγωγία στο παραθεριστικό κοινό, ευχόμαστε καλή δύναμη και μεγάλες επιτυχίες.

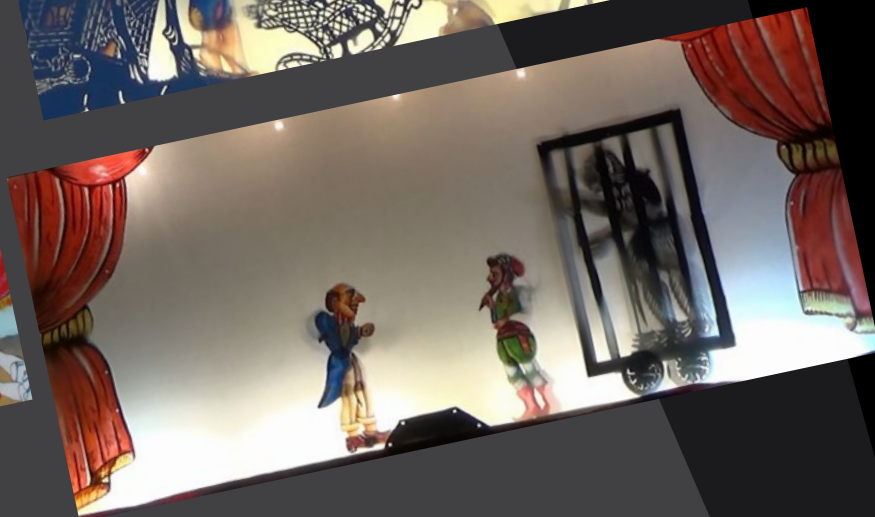
Δίνοντας σας ραντεβού για το Σεπτέμβριο, υποσχόμαστε πως το περιοδικό μας θα συνεχίσει να προσφέρει πρωτότυπα και ενδιαφέροντα θέματα για την ψυχαγωγία, την ενημέρωση, αλλά και την πληροφόρηση του πολυπληθούς αναγνωστικού μας κοινού.

Με φιλικούς χαιρετισμούς
η Συντακτική επιτροπή

ΤΑ ΝΕΑ ΤΟ ΚΑΡΑΓΚΙΟΖΗ

ειδήσεις, ενημερώσεις, σχολιασμοί από το Σωματείο μας

8^ο Φεστιβάλ Καραγκιόζη Νέα Ιωνία 18-23 Ιουνίου 2019

ΤΑ ΝΕΑ ΤΟ ΚΑΡΑΓΚΙΟΖΗ

ειδήσεις, ενημερώσεις, σχολιασμοί από το Σωματείο μας

8^ο Φεστιβάλ Καραγκιόζη Νέα Ιωνία 18-23 Ιουνίου 2019

ΤΑ ΝΕΑ
ΤΟ ΚΑΡΑΓΚΙΟΖΗ

ειδήσεις, ενημερώσεις, σχολιασμοί από το Σωματείο μας

8^ο Φεστιβάλ Καραγκιόζη Νέα Ιωνία 18-23 Ιουνίου 201^ο

ΤΑ ΝΕΑ
ΤΟ ΚΑΡΑΓΚΙΟΖΗ

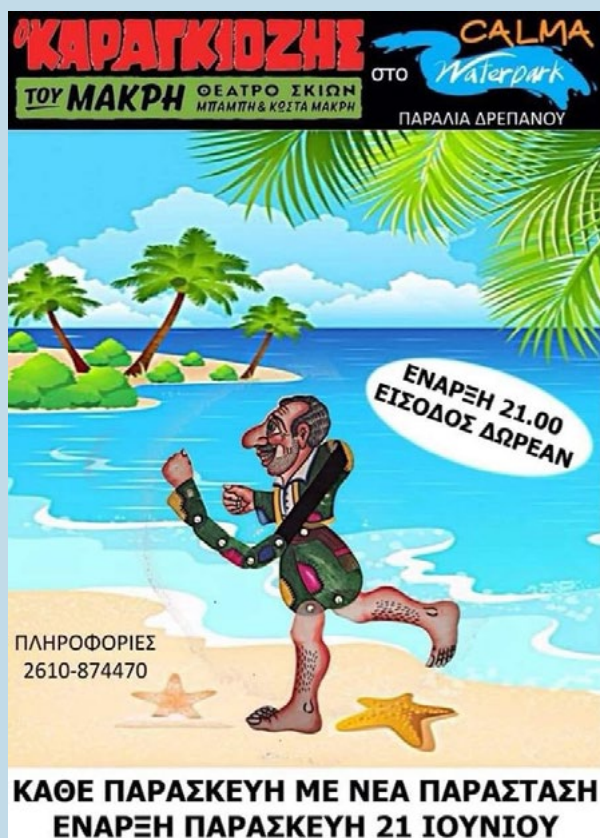
ειδήσεις, ενημερώσεις, σχολιασμοί από το Σωματείο μας

8^ο Φεστιβάλ Καραγκιόζη Νέα Ιωνία 18-23 Ιουνίου 2019

ΤΑ ΝΕΑ
ΤΟ ΚΑΡΑΓΚΙΟΖΗΣ

Καλλιτεχνικές Δραστηριότητες από την Πάτρα

ΤΑ ΝΕΑ ΚΑΡΑΓΚΙΟΖΗ

Ο Δήμος Γαλατσίου, σε συνεργασία με τον Πολιτιστικό και Αθλητικό Οργανισμό του Δήμου, φέτος όπως και κάθε χρόνο, οργανώνουν παραστάσεις Καραγκιόζη με ελεύθερη είσοδο για όλους τους δημότες του.

Παραστάσεις Καραγκιόζη

1/7	Δευτέρα, ώρα 20:00, Πλατεία Ελευθερίας Ο Καραγκιόζης βουλευτής (Σ. Κοτσορές)	2/7	Τρίτη, ώρα 20:00, Πλατεία Πάρνηθος Ο Θρίαμβος του Καραγκιόζη (Κ. Σπυρόπουλος)
3/7	Τετάρτη, ώρα 20:00, Πλατεία Αλκυόνης Το πανηγύρι του Καραγκιόζη (Σ. Κοτσορές)	11/7	Πέμπτη, ώρα 20:00, Πλατεία Λέσινγκ Τα 82 εντάλματα του Καραγκιόζη (Σ. Κοτσορές)
15/7	Δευτέρα, ώρα 20:00, Πλατεία Κύπρου Οι γαμπροί στο κιούπι (Σ. Κοτσορές)	18/7	Πέμπτη, ώρα 20:00, Πλατεία Ναρκίσσου Ο Καραγκιόζης πυροσβέστης & η νεράιδα της Μάνης (Κ. Σπυρόπουλος)
23/7	Τρίτη, ώρα 20:00, Πλατεία Καλογήρου Σαμουήλ Ο Καραγκιόζης οικολόγος και το μαγικό δέντρο (Κ. Σπυρόπουλος)	4/9	Τετάρτη, ώρα 18:00, Δημαρχείο Οι τρεις προσκυνητές και εργαστήρι φιγούρας (Σ. Κοτσορές)
8/9	Κυριακή, ώρα 20:00, Πλατεία Χατζησπύρου Τα 100 εντάλματα του Καραγκιόζη (Κ. Σπυρόπουλος)	9/9	Δευτέρα, ώρα 18:00, Δημαρχείο Η φιλόγερα του Γεροδήμου & εργαστήρι κατασκευής φιγούρας (Σ. Κοτσορές)
12/9	Πέμπτη, ώρα 20:00, Πλατεία Μανδηλαρά Ο Καραγκιόζης ψαράς και το μαγικό μπουκάλι (Κ. Σπυρόπουλος)	σελ. 58	

29/8

Θέατρο Άλσους Βεΐκου
Ώρα: 21:00

Θέατρο Σκιών

Είσοδος Ελεύθερη

Η Νεκρά Ζώσα (Μαύρη Κωμωδία)

Ο φίλος μας ο Καραγκιόζης, που μας χαρίζει πάντα το γέλιο, αυτή τη φορά θα είναι υπηρέτης στο σπίτι του κυρίου Ψωρίλου. Η κόρη του κυρίου Ψωρίλου, είναι ερωτευμένη με ένα νεαρό και ο πατέρας της δεν τον θέλει και βάζει τον Καραγκιόζη να τον διώχνει. Άραγε θα καταφέρουν να του αλλάξουν τη γνώμη ή μήπως όχι;

2/9

Θέατρο Άλσους Βεΐκου
Ώρα: 21:00

Θέατρο Σκιών

ΕΙΣΟΔΟΣ ΕΛΕΥΘΕΡΗ

60 ΚΑΡΑΓΚΙΟΖΗΣ ΣΠΥΡΟΠΟΥΛΟΣ
694 35 35 230

"Ο Γάμος του Καραγκιόζη"
60 χρόνια Θανάσης Σπυρόπουλος

Γιορτάζοντας τα 60 χρόνια προσφοράς του Θανάση Σπυρόπουλου στο θέατρο σκιών, παρουσιάζουμε την καλύτερη παράσταση στον ελληνικό Καραγκιόζη! Θα παρελάσουν όλες οι φιγούρες του θεάτρου σκιών επί σκηνής! Η παράσταση θα συνοδεύεται με ζωντανή μουσική!

ΤΑ ΝΕΑ ΚΑΡΑΓΚΙΟΖΗ

Καλοκαιρινά γέλια στο Λουτράκι

Ένα ιστορικό θεατράκι ανοίγει και φέτος για την θερινή σεζόν λίγα χιλιόμετρα έξω από την Αθήνα. Η πόλη του Λουτρακίου έχει παράδοση στο θέατρο σκιών αφού έπαιζε για 50 περίπου χρόνια, τον περασμένο αιώνα, ο караγκιοζοπαίχτης «Καρεκλάς» (Κώστας Νταμαδάκης) και συνεχίζεται μέχρι σήμερα.

Του **Νικόλα Τζιβελέκη**, караγκιοζοπαίκτη

Το 1980 πεθαίνει ο Καρεκλάς και μαζί με αυτόν κλείνει και το θέατρό του. Στα τέλη της δεκαετίας, ένας μαθητής του ο Σήφης Μπότσης, ύστερα από μεσολάβηση του δήμου μετέτρεψε μια μάντρα, που αποτελούσε αποθήκες για την πυροσβεστική υπηρεσία, σε θεατράκι. Λίγα χρόνια μετά, το νεοφτιαγμένο θέατρο αναλαμβάνει ο **Διονύσης Λέντερης**, το οποίο θα αποτελέσει και ορόσημο στην καριέρα του αφού θα το διατηρήσει για κάθε καλοκαίρι μέχρι τον θάνατό του το 2000. Ο Λέντερης ήταν ο μοναδικός που διατηρούσε την παράδοση να βάζει κάθε μέρα και διαφορετική ρεκλάμα. Κάθε έργο είχε τη δική του αφίσα, τις οποίες είχε ζωγραφίσει μοναδικά ο Φώτης Πλέσσας, όπως και τα υπόλοιπα 'εργαλεία' του Λέντερη.

Ο Γιάννης Νταγιάκος που πολύ συχνά κατέβαινε στο Λουτράκι και είναι ένα από τα άτομα που συνετέλεσαν στη θετική πορεία του θεάτρου, θυμάται:

«Η ατμόσφαιρα που είχε το θεατράκι του Λέντερη ήταν μοναδική. Θύμιζε πανηγύρι. Ο Λέντερης ήταν λαϊκός άνθρωπος. Χαρακτηριστικές οι ατάκες του και τα στιχάκια που έλεγε στα διαλείμματα, που εξέφραζαν την αμοιβαία αγάπη που είχε για το κοινό του. 'Ξέρω γιατί έρχεστε, γιατί μας αγαπάτε' φώναζε από το μικρόφωνο. Ο Λέντερης ήταν από τους αδικημένους της τηλεόρασης καθώς εκεί δεν μπορούσε να φανεί η δυναμική του στο παίξιμο και στις φωνές. Γιατί πάντα σε μια ζωντανή παράσταση τα λάθη περνάνε απαρατήρητα ενώ στην τηλεόραση φαίνονται. Οι λαρυγγοφωνές του ήταν πολύ βροντερές. Τον Λέντερη τον είχε παραδεχτεί και ο μάστοράς του ο Αντώνιος».

Από το 2001 μέχρι το 2007 το θέατρο περνάει στα χέρια του **Τάκη Παλαιοθόδωρου**, σπουδαίου τεχνίτη με μεγάλο ζωγραφικό ταλέντο. Ο ίδιος διακοσμεί μοναδικά το θέατρο εσωτερικά και εξωτερικά με μεγάλα τελάρα ζωγραφισμένα με θέματα από

ΤΑ ΝΕΑ ΚΑΡΑΓΚΙΟΖΗ

Από αριστερά:
Δ. Μπερέκος,
Χ. Μπιλλίνης,
Τ. Κούζαρος,
Τ. Γεωργίου,
Α. Γραββάνης,
Ν. Τζιβελέκης.

την ιστορία και την μυθολογία, όπως επίσης φτιάχνει και τεράστιες κούκλες που αναπαριστούν ήρωες του μπερντέ καταλαμβάνοντας μεγάλο μέρος του δρόμου. Η επιτυχία και η κοσμοσυρροή στο Λουτράκι συνεχίζεται, το θέατρο έχει γίνει ήδη θεσμός και η πόλη του Λουτρακίου ονομάζεται αποδεδειγμένα καραγκιοζόπολη.

Έπειτα για δύο χρόνια το αναλαμβάνει ο Σπύρος Αλικάκης, όπου παρουσίαζε πολυθεάματα με θέατρο σκιών, ταχυδακτυλουργικά και χορό, ξεφεύγοντας βέβαια από την ατμόσφαιρα του παραδοσιακού θεάτρου.

Το 2010 το θέατρο αναλαμβάνει ο νέος καραγκιοζοπαίχτης **Τάσος Γεωργίου** μαζί με τον εξίσου ταλαντούχο συνάδελφό του **Χάρη Μπιλλίνη** όπου με πολύ μεράκι, αγάπη και αφοσίωση προσπάθησαν και προσπαθούν μέχρι και σήμερα να διατηρήσουν την τέχνη σε πολύ υψηλό επίπεδο. Έτσι λοιπόν φέτος για **9^η συνεχή χρονιά** το θεατράκι ανοίγει τις πόρτες του και υποδέχεται μικρούς και μεγάλους.

«Είμαι πολύ χαρούμενος που για ακόμα μια χρονιά θα συνεργαστώ με τον καλό μου φίλο και συνάδελφο **Τάσο Γεωργίου** σε ένα ιστορικό θεατράκι που δίνει ζωή στην πόλη του Λουτρακίου. Μια πόλη που ξέρει καλά τον Καραγκιόζη αφού 50 χρόνια μεσουρανούσε ο ξακουστός **Καρεκλάς**. Ο κόσμος που έρχεται στο θεατράκι μας δεν είναι μόνο Λουτρακιώτες. Καθημερινά μας έρχονται άτομα από την Κόρινθο, την Ελευσίνα και την Αθήνα», δηλώνει περήφανα ο Χάρης.

«Αυτήν την εποχή ο μόνος λόγος που οδηγεί έναν

καραγκιοζοπαίχτη, ένα ολόκληρο καλοκαίρι, να δεσμευτεί σ' ένα μόνιμο χώρο, είναι η αγάπη. Η αληθινή αγάπη που δένει τον τεχνίτη με τις φιγούρες του τις παραστάσεις του και το γέλιο του κοινού. Την ανάγκη να παίζει καινούρια έργα και να τα δοκιμάσει σ' ένα ήδη μνημένο κοινό», προσθέτει ο Τάσος.

Οι δύο νέοι καλλιτέχνες, διδάχτηκαν την τέχνη του Καραγκιόζη από παλιούς μαστόρους (Ο Τάσος από τον Μάνθο Αθηναίο και ο Χάρης από τον Βάγγο Κορφιάτη) που διατηρούσαν μόνιμα στέκια μέχρι τελευταία, οπότε τη δουλειά την μάθανε από 'πρώτο χέρι'. Έχουν δημιουργήσει ένα στέκι ιδανικό για κάθε καραγκιοζόφιλο. Οι τοιχογραφίες του θεάτρου αποτελούν δημιουργίες του Ηλία Καρελλά που προσδίδουν στο χώρο την αίγλη μιας παλιάς μάντρας Καραγκιόζη. Ο χώρος αυτός είναι ένα πραγματικό μαντράκι Καραγκιόζη με όλη τη βαρύ σημασία της λέξης. Σχετικά με το ρεπερτόριο, μετά από επίμονη προσπάθεια εκπαίδευσαν ένα δικό τους κοινό και με απαιτήσεις. Αφού στο θεατράκι δεν παρουσιάζουν μόνο κλασικά έργα, αλλά έχουν αναβιώσει κατά καιρούς παραστάσεις που είχαν να παιχτούν πολλά χρόνια π.χ. «Ο καπετάν Αμπελογιάννης», «Ο κόμης Δράκουλας», «Ο μαύρος Βεζύρης» κ.ά. Επίσης, βοηθοί του μπερντέ πέρα από φίλους- συναδέλφους όπως ο Τάσος Δουρμούσογλου και ο Νίκος Τζιβελέκης, περνάνε ενίοτε και διάφοροι πιτσιρικάδες- μελλοντικοί καραγκιοζοπαίχτες και μη που παραθερίζουν στην περιοχή.

Στο θεατράκι τον Σεπτέμβριο του 2016 έγινε τιμητική εκδήλωση στον αείμνηστο Κώστα Νταμαδάκη.

ΤΑ ΝΕΑ ΤΟΥ ΚΑΡΑΓΚΙΟΖΗ

ΠΑΝΩ: Ωρα παράστασης

ΑΡΙΣΤΕΡΑ: Από την παράσταση «Η κρεμάλα του Πατριάρχη»

Ο δήμος Λουτρακίου- Περαιχώρας πρόσφερε πλακέτα στην κόρη του Νταμαδάκη, Χριστίνα.

Επίσης, τον Αύγουστο του 2018 πραγματοποιήθηκε διήμερο αφιέρωμα προς τιμήν δύο μεγάλων καλλιτεχνών του θεάτρου σκιών, το Σπύρο Κούζαρο και τον Κώστα Μάνο στο πρόσωπο των γιων τους, Τάσου Κούζη και Μίμη Μάνου. Παρουσιάστηκαν έργα από το ρεπερτόριο των δύο οικογενειών, καθώς και μια μικρή έκθεση με φιγούρες τους.

Οι δύο γνωστοί караγκιοζοπαίχτες θα διασκεδάζουν, λοιπόν, και φέτος το κοινό τους με έργα παραδοσιακά, κωμωδίες, ηρωικά, περιπέτειες, κάθε βράδυ με νέο έργο. Το θέατρο βρίσκεται μόλις λίγα μέτρα πιο πάνω από τη θάλασσα στην οδό Αλκυονίδων (μεταξύ Ελ. Βενιζέλου και Ποσειδώνος, πίσω από τα ΚΤΕΛ).

Σαν κλείσιμο θα ήθελα να επισημάνω ότι σίγουρα θα υπήρχαν κι άλλες σημαντικές στιγμές του θεάτρου αυτού, απλώς στο παρόν άρθρο προσπάθησα να τονίσω την προσπάθεια το νέων καλλιτεχνών να το κρατήσουν ζωντανό με μια μικρή έως μηδαμινή βοήθεια από τον δήμο. Τέλος, αξιοσημείωτη είναι η παρουσία ενός μόνιμου караγκιοζοθεάτρου, κυρίως τη θερινή περίοδο. Βοηθά στην πολιτιστική και τουριστική ανάπτυξη της περιοχής, καθώς επίσης αποτελεί κι ένα ευχάριστο και φθηνό θέαμα, προσιτό σε όλη την οικογένεια. Παρακινούμε λοιπόν τις δημοτικές αρχές της χώρας να επενδύσουν σε αυτό το λαϊκό θέαμα που έχει μεγαλώσει γενιές και γενιές και να δημιουργήσουν μαντράκια με караγκιοζοπαίχτες ικανούς να παράγουν έργο.

ΘΕΑΤΡΟ ΣΚΙΩΝ ΛΟΥΤΡΑΚΙΟΥ ΤΑΣΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΥ- ΧΑΡΗΣ ΜΠΙΛΛΙΝΗΣ

ΑΠΟ 8/7 ΜΕΧΡΙ 8/9 / ΚΑΘΕ ΒΡΑΔΥ ΝΕΟ ΕΡΓΟ, ΩΡΑ 9:00 Μ.Μ. / ΕΙΣΟΔΟΣ 4 ΕΥΡΩ

Ο Καραγκιόζης έρχεται στο ΚΠΙΣΝ

Τον Ιούλιο, ο Άθως Δανέλλης και ο Αθηναϊκός Θίασος Σκιών στήνουν τον μπερντέ τους στα Πανοραμικά Σκαλιά, και ζωντανεύουν σπάνια έργα από το ρεπερτόριο του ελληνικού Καραγκιόζη, προσκαλώντας μικρούς και μεγάλους να ακολουθήσουν τον αγαπημένο λαϊκό ήρωα στις περιπέτειές του και να γελάσουν με την καρδιά τους.

Δευτέρα 15/07:

Ο Καραγκιόζης στο Γκιουλμπαξέ

Ο Πασάς αναθέτει στον Χατζηαβάτη και τον Καραγκιόζη τη λειτουργία του παλιού εξοχικού κέντρου «Γκιουλμπαξέ». Τα εγκαίνια πλησιάζουν και όλα πηγαίνουν καλά μέχρι τη στιγμή που ο Καραγκιόζης ανακαλύπτει την... κουζίνα.

Μια λαογραφική μουσική κωμωδία με ρίζες στο παλαιό οθωμανικό θέατρο του είδους.

Δευτέρα 22/07: Οι Τρεις Προσκυνητές

Δυο προσκυνητές, φορτωμένοι θησαυρούς, περνούν από την πόλη με προορισμό τον τάφο του Προφήτη. Κατόπιν διαταγής, οι δρόμοι αδειάζουν και οι παραβάτες συλλαμβάνονται. Ο Καραγκιόζης δεν αργεί να εκτιμήσει την κατάσταση και να κινηθεί ανάλογα.

Μια από τις παλαιότερες κωμωδίες στο ρεπερτόριο του Ελληνικού Θεάτρου Σκιών.

Δευτέρα 29/07: Ο Καπετάν Τρομάρας

Ο Καραγκιόζης και ο Χατζηαβάτης βρίσκονται μπλεγμένοι σε μια πολύ περίεργη υπόθεση, με πρωταγωνιστές έναν πλούσιο άρχοντα της περιοχής, τον Πασά των Σαλώνων, έναν ηγούμενο και τον θρυλικό Καπετάν Τρομάρα.

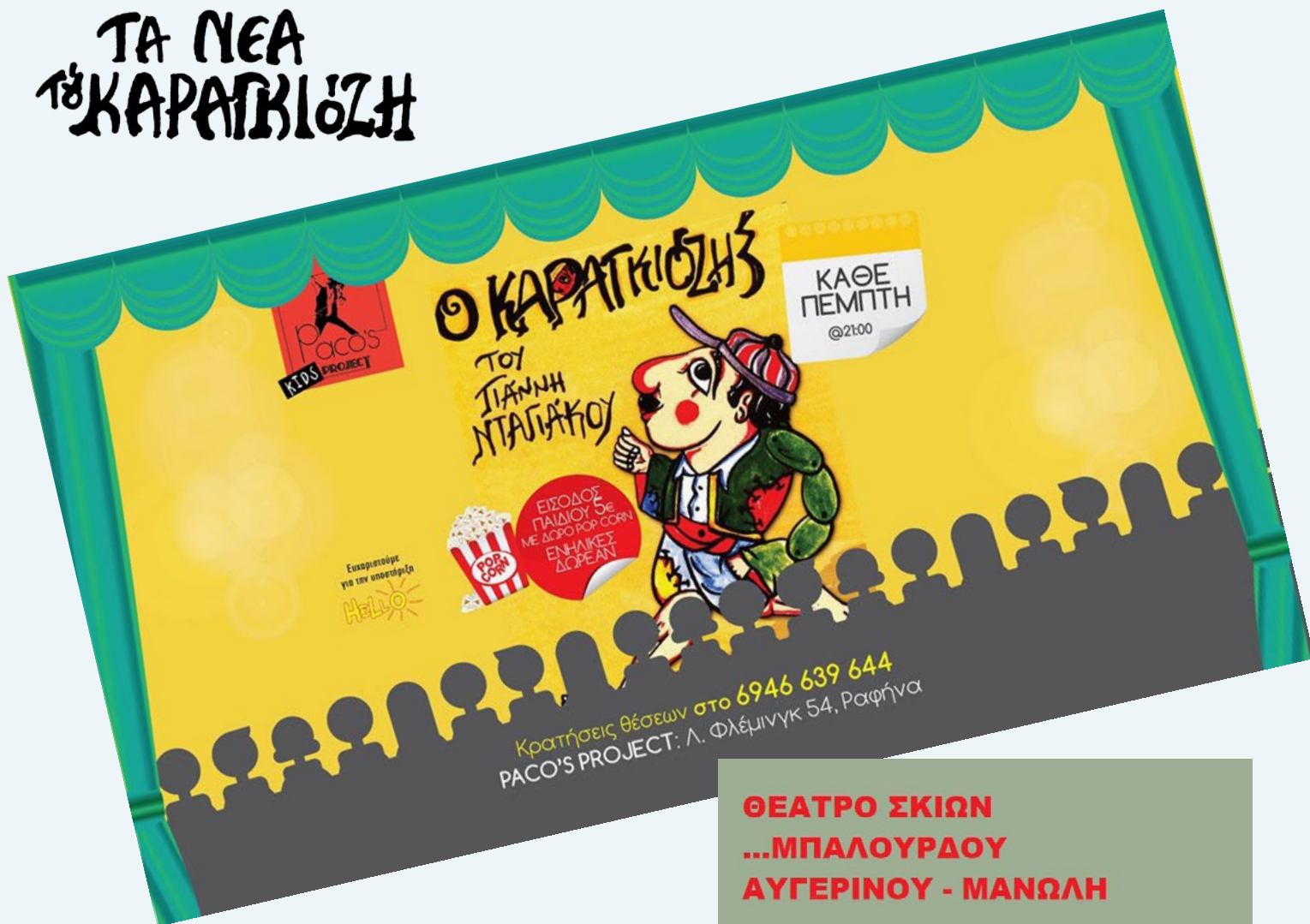
Ένα έργο του «ληστρικού» ρεπερτορίου της δεκαετίας 1910. Από τα πιο χαρακτηριστικά έργα του είδους, παρέμεινε ξεχασμένο για περίπου εβδομήντα χρόνια έως το 2016.

Δευτέρα 15, 22, 29/07 | 21.00

Ελεύθερη είσοδος

Σχεδιασμός – Υλοποίηση: Άθως Δανέλλης,
Αθηναϊκός Θίασος Σκιών

ΤΑ ΝΕΑ ΤΟΥ ΚΑΡΑΓΚΙΟΖΗ

**ΘΕΑΤΡΟ ΣΚΙΩΝ
...ΜΠΑΛΟΥΡΔΟΥ
ΑΥΓΕΡΙΝΟΥ - ΜΑΝΩΛΗ**

ΔΩΡΙΣΤΕ ΜΙΑ ΦΙΓΟΥΡΑ

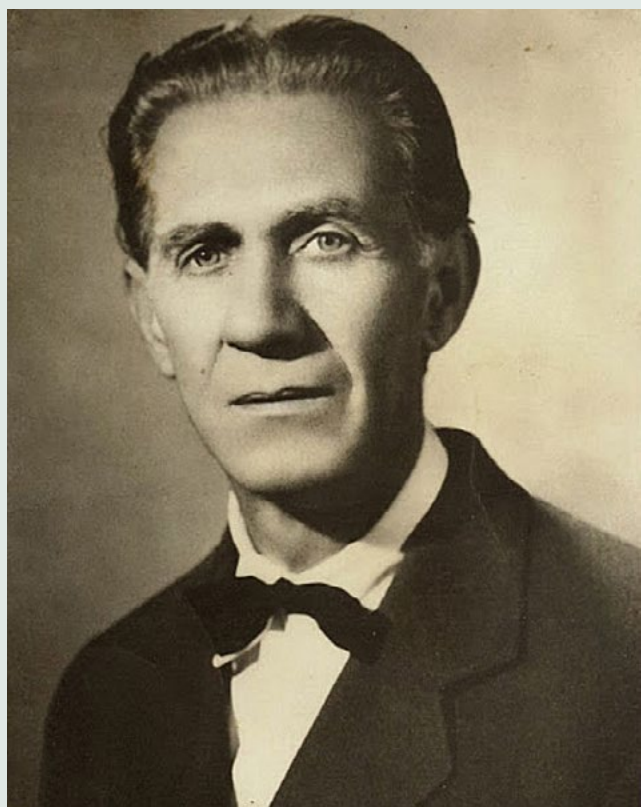
στο αρχείο του Σωματείου μας!

Όσα μέλη ή φίλοι έχουν την ικανότητα να κατασκευάζουν φιγούρες, σκηνικά, ρεκλάμες ή έχουν στην κατοχή τους υλικό σχετικό με το Θέατρο Σκιών (συλλεκτικό ή καινούργια κατασκευής), καλούνται να ενισχύσουν το Ιστορικό Αρχείο του Σωματείου, κάνοντας μια τέτοια δωρεά.

**...παραστάσεις караγκιόζη
κάθε δεύτερα - τετάρτη και
παρασκευή
στο πάρκο Άι - Γιάννη
{ ..ξύλινα ..} στην Καισαριανή..
Ώρα έναρξης 8.45 μ.μ.**

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΝΤΑΜΑΔΑΚΗΣ ή ΚΑΡΕΚΛΑΣ

Η ιστορία μιας φωτογραφίας...

*Τιμή σ' έναν απ' τους σπουδαιότερους
Έλληνες Καραγκιοζοπαίκτες όλων των
εποχών*

του **Κώστα Στ. Τσίπηρα**

Μηχανικού βιοκλιματικής Αρχιτεκτονικής- Δρ. Χωροταξίας

Ο Κώστας Τσίπηρας προβάλλει μέσα από το πλήθος των αναμνήσεών του μια άγνωστη προσωπική σελίδα της επαφής και της γνωριμίας του με τον αείμνηστο καλλιτέχνη Κώστα Καρεκλά, που τόσο εκτιμούσε...

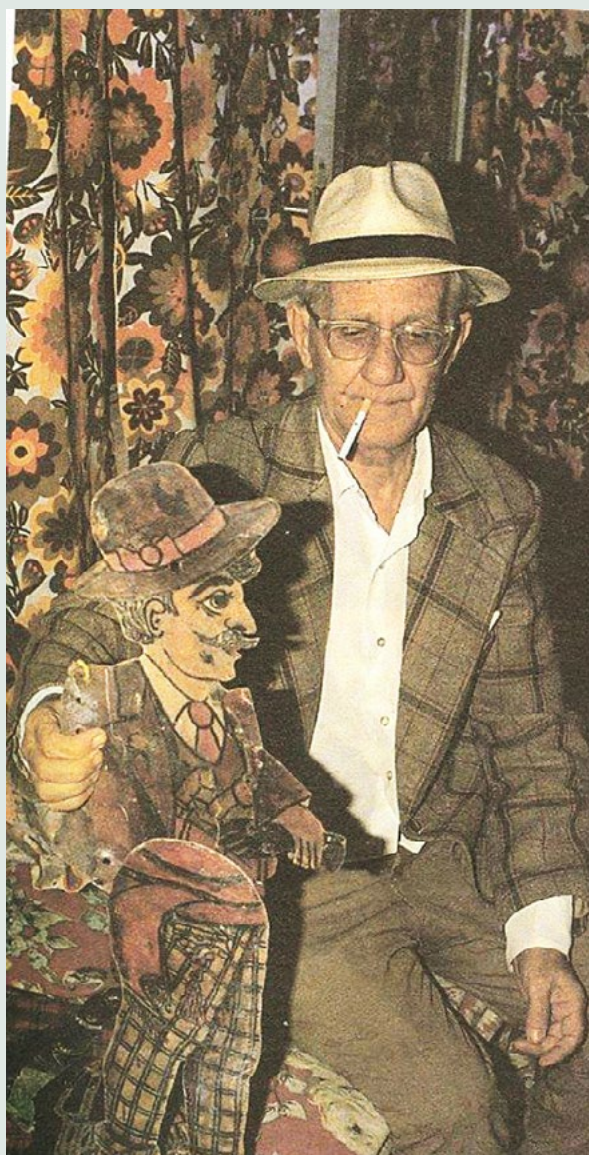
«...Όταν πήγα να τον ξαναδώ, γύρω στα 1978 -είχαν περάσει μόλις μερικές βδομάδες από τη μεγάλη πλημμύρα που κατέστρεψε τη Δυτική Αττική- βρήκα ένα γερασμένο μπάρμπα-Κώστα, σωστό ράκος, για το γεγονός ότι τα νερά κατέστρεψαν τις δερμάτινες φιγούρες του. Ήταν ξαπλωμένος, σε κακό χάλι, γιατί μόλις είχε μεταναστεύσει και η μεγάλη του κόρη, στην Αμερική. Τυλιγμένος στις κουβέρτες, είχε στην αγκαλιά του τις αγαπημένες του φιγούρες του Καραγκιόζη και του Σταύρακα -δύο καμηλοδέρματα του αδερφού του, επίσης Καραγκιοζοπαίκτη, από τη δεκαετία του '30- που κατάφερε να διασώσει, απ' την πλημμύρα, που ειδικά στο Δυτικό Περιστέρι και στον Άγιο Ιερόθεο είχε κάνει τεράστιες ζημιές, μάλιστα, υπήρξαν και αρκετοί νεκροί.

Τότε ήταν που αυτός ο μεγάλος καλλιτέχνης ξέσπασε σε αναφιλητά! Του λέω, πολύ συγκινημένος:

«Μπάρμπα-Κώστα, κάτσε να σε φωτογραφήσω με τις 2 τελευταίες φιγουρίτσες σου που σου απέμειναν». «Να ντυθώ, πρώτα ! Να ντυθώ !», μου φωνάζει! Και πραγματικά, τον περίμενα, παρά την κακή ψυχολογική του κατάσταση, να ντυθεί, πρώτα, και να σινιαριστεί, να βάλει το καπέλο του, σχεδόν ίδιο με το καπέλο που φορούσε ο Σταύρακας. Θέλοντας να τον κάνω να δείχνει χαρούμενος την ώρα της φωτογράφισης, του είπα: «Σε θυμάμαι, όταν τριγύρναγες με το σαραβαλάκι σου τα χωριά της Κορινθίας, για να κάνεις διαφήμιση των παραστάσεων σου, και έλεγες με στόμφο στο «χωνί» : «Εγεννήθη και εβαπτίσθη!!!», εννοώντας την κόρη σου, που γεννήθηκε και βαπτίσθηκε στον Νομό Κορινθίας! Κι αυτό, προφανώς, το έκανες, για να πείσεις τους δύσπιστους αρβανίτες, να έρθουν στις παραστάσεις σου, έτσι δεν είναι;» Ένα πλατύ χαμόγελο έλαμψε στα χείλη αυτού του υπέργηρου και ταλαιπωρημένου ανθρώπου. Και ήταν αυτό το χαμόγελο που μου επέτρεψε να βγάλω μια φωτογραφία όπου ο Καραγκιοζοπαίκτης ταυτίζεται με την φιγούρα του. Η φωτογραφία που έβγαλα θεωρώ ότι είναι μία από τις πιο αυθεντικές, ανάμεσα σε χιλιάδες που έχω βγάλει ασχολούμενος πάνω από 50 χρόνια της ζωής μου με τον Κα-

ραγκιόζη και το Ελληνικό Λαϊκό Θέατρο Σκιών. Ο μέγιστος Νταμαδάκης ποζάρει με τον αγαπημένο του Σταύρακα, φιγούρα που ενσαρκώνει το λαϊκό ήθος και συμπεριφορά με την οποία και διατηρούσε μία ιδιαίτερη σχέση, καθώς κι ο ίδιος, γνήσιος λαϊκός άνθρωπος, όπως πολλοί στον καιρό του, είχε το πάθος της τράπουλας, το μοναδικό της ζωής του..., αλλά και αρεσκόταν στο να τραγουδάει τα περίφημα ρεμπέτικα τραγούδια που παισιώναν την εμφάνιση του Πειραιώτη Μάγκα στο πανί. Την ίδια εποχή γνώρισα όμως, εκτός από τον Ορέστη, και το μεγάλο Καραγκιοζοπαίχτη και τραγουδιστή Τάκη Μελλίδη, που ζούσε κι αυτός πάμφτωχος και λησμονημένος, σιτιζόμενος από τα συσσίτια της ενορίας του στου Γκύζη, και τη γυναίκα του την κυρά Σταμάτα, δύο σπουδαίους ανθρώπους, με τους οποίους και συνδέθηκα, επίσης, με βαθιά φιλία και αγάπη.).

Μετά την λήψη της συγκεκριμένης φωτογραφίας ο κος Κώστας ξέσπασε σε κλάματα. «Κάνε κάτι», μου είπε, «να συνεχιστεί ο Καραγκιόζης στο αγαπημένο μου Λουτράκι. Εκεί, ο κόσμος γνωρίζει και αγαπάει την τέχνη αυτή. Μην την αφήσετε να πεθάνει. Μακάρι να μπορούσα, παιδί μου, να παίξω μία τελευταία παράσταση γι' αυτούς πριν πεθάνω». Ο μπάρμπα-Κώστας πέθανε λίγο καιρό μετά την επίσκεψη μου λησμονημένος απ' όλους, ακόμη κι απ' το Σωματείο Καραγκιοζοπαικτών. Έχουν περάσει από τότε 35 χρόνια και παρά τις επιστολές που έστειλα, παρά τις προτάσεις και παρά την παρατεταμένη προσωπική προσπάθεια, ακόμη η Πολιτεία, ο Δήμος Λουτρακίου, ή κάποιος άλλος φορέας δεν έχει τιμήσει, όπως θ' άξιζε, στη μνήμη του μεγάλου καλλιτέχνη, ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΝΤΑΜΑΔΑΚΗ ή ΚΑΡΕΚΛΑ...»

Το καλοκαίρι του Καραγκιόζη

Του Γιάννη Χατζή
Καλλιτέχνης Θεάτρου σκίων

Καλοκαιράκι! Η εποχή των φτωχών. Μια ντομάτα, μια σαγιονάρα και ζουτ που λένε. Τέρμα η θέρμανση, μεγάλες μέρες, λιγότερο ρεύμα. Ε, ρε, γλέντια! Κι ο Καραγκιόζης; Αυτός όπως πάντα «έξω φτώχεια, μέσα λόρδα». Τα μετράει, τα λογαριάζει και πάλι δεν φτάνουν.

*Καλοκαιράκι έχει η καρδιά μου
και μέσα η τσέπη μου έχει χειμώνα,
βαράει λόρδα τα άντερα μου
κι αράχνες κλείνουνε τον καταπιόνα.*

Τον πιάνει το παράπονο: «Δεν με γέννησε μάνα εμάνε ρε, ρεπανάκι ήμουν και φύτρωσα. Να πάγαινα κι εγώ μια φορά στη θάλασσα... Τι λέω ο αφορισμένος; Να πάγαινα να κολυμπήσω, να βρεχόμουνα και να μου έφευγε το μύρο που μ' έβαλε ο νουνός μου. Πα, πα, πα... Από την άλλη έχω και την Αγλαΐα να γκρινιάζει. Πήγαινε βρε να κάνεις κάνα μεροκαματάκι, μεροκαματάκι, δεν έχουμε να φάμε τίποτα. Ε, βάλε μωρή σουλφαμίδα ένα τίποτα με μπόλικο καθόλου».

Και να δεις, πως σ' αυτόν τον γιαλατζή ντουινιά, μέγας είναι ο Γιαραμπής και κανέναν δεν αφήνει. Από το τίποτα και δουλειά και θάλασσα αλλά και βουνό βρήκε ο Καραγκιόζης. Στην «αλλαγή» αυτή του ήρθαν όλα μαζεμένα και σασούρντισε. Όλα αυτά στη χαριτωμένη κωμωδία «εις πράξεις τρεις», «Ο Καραγκιόζης εις τα Μπαίν-Μιξτ», τεύχος των εκδόσεων Αριστοφάνης Παπαδημητρίου. Το κείμενο υπογράφεται «υπό Χ. Σ» και η εικονογράφηση είναι του Σβώλου. Πρόκειται για το τεύχος Νο 23 σειράς χρωμολιθογραφημένων παραστάσεων που εκδοθήκαν από το 1929 έως το 1931.

Ένας μπέης δεν αισθάνεται καλά και μετά από συμβουλή του Χατζηαβάτη αποφασίζει να πάει αλλαγή στη Γλυφάδα. Ο Καραγκιόζης προσλαμβάνεται για όλες τις δουλειές και η υπόθεση του έργου μεταφέρεται σε μια έπαυλη μέσα στα πεύκα ενός βουνού, απέναντι από τη θάλασσα των λουτρών της Γλυφάδας, όπου στην ακρογιαλιά υπάρχει μπαρ με διάφορα τραπεζάκια έξω. Ο

μπέης δίνει στον Καραγκιόζη ένα τουφέκι και τον στέλνει για κυνήγι. Εκεί στα πεύκα μπλέκει μ' ένα δασοφύλακα που τον ρωτά αν έχει «άδεια» κι ο Καραγκιόζης του απαντά ότι έχει «γεμάτα». Επίπεδο συνεννόησης κανένα, ο δασοφύλακας νομίζει ότι έμπλεξε με τρελό κι όταν ο Καραγκιόζης προτείνει το τουφέκι το βάζει στα πόδια. Τελικά ο ξυπόλητος ήρωας μας αντί για κυνήγι, αγοράζει ψάρια από περιπλανώμενο ψαρά και καμαρωτός-καμαρωτός τα πηγαίνει στον έκπληκτο μπέη. Ο Καραγκιόζης με μερικές μπαρούφες προσπαθεί να εξηγήσει το κατόρθωμά του.

Όμως είναι καλοκαίρι κι ο κόσμος τα βράδια γλεντά. Στο παραθαλάσσιο μπαρ ο κόσμος χορεύει «11 η ώρα της νυκτός». Χορεύονται φοξ τροτ, ταγκό, βαλς εξιτασιόν κι άλλα.

Ο Καραγκιόζης ξέρει να χορεύει καλά το «κλωτς τρωτ» με τον Μπάρμπα Γιώργο να δίνει το ρυθμό. Ο Καραγκιόζης κάνει τα γλυκά μάτια και χορεύει με τη Μαίρη, μια κοπέλα της διπλανής παρέας. Οι συνοδοί της ζητάνε το λόγο, αλλά τα πνεύματα κατευνάει ο μπέης, που θα διοργανώσει μια γιορτή για το άλλο βράδυ και τους προσκαλεί όλους.

Το άλλο πρωί στα Μπαίν Μιξτ της ακρογιαλιάς γίνεται διαγωνισμός κολύμβησης. Ανάμεσα στους κολυμβητές που ξέρουν - δεν ξέρουν μπάνιο, ο Σιορ Διονύσιος, ο Σταύρακας, ο Αγκόπ, ο Μπάρμπα Γιώργος. Η εκκίνηση δίνεται κι από την εξέδρα όλοι πέφτουν στη θάλασσα και γίνεται το «κάτσε καλά και το έλα να δεις». Ο Μπάρμπα Γιώργος πίνει νερό, αρπάζεται από τον μπέη να σωθεί και τον πνίγει. Παίρνουν λοιπόν «τα βρεμένα τους» και το βάζουν στην τρεχάλα.

Μπορεί το έργο του τεύχους να έχει μια χαριτωμένη χροιά, αλλά δεν παύει να είναι ένα φτηνό ανάγνωσμα που εκμεταλλεύεται εκδοτικά τη λαϊκότητα, αναγνωρισιμότητα και αγάπη του κόσμου για τον Καραγκιόζη.

Κοίτα να δεις τι θυμήθηκα τώρα! Χρόνια κάμποσα πριν, καλοκαίρι ήταν, έπαιζα στην κεντρική πλατεία

του Λαγκαδά. Ανάμεσα στο κοινό κι ο μακαρίτης τώρα Κ.Κατσ.... δεινός κυνηγός και γνωστός μου. Βρίσκω ένα κουτί από το διπλανό σούπερ μάρκετ και σκαρώνω τη φιγούρα ενός ψαριού. Στον πρόλογο βάζω τον Καραγκιόζη να γυρνά από το κυνήγι κρατώντας το ψάρι. Και ακολουθεί η παρακάτω στιχομυθία.

Χατζηαβάτης: Βρε... από που γυρνάς;

Καραγκιόζης: Από το κυνήγι.

Χατζηαβάτης: Καλά γυρνάς από κυνήγι και κουβαλάς ψάρι;

Καραγκιόζης: Αυτό σε πείραξε ρε; Εδώ ο Κατσ... βγήκε για κυνήγι και γύρισε κουβαλώντας το σκύλο του.

Η ζωή όμως συνεχίζεται κι ο Καραγκιόζης προλαβαίνει να γίνει και...παγωτατζής «δια χειρός Μίμη Ντάβα» στο τεύχος Νο 2 «Ο Καραγκιόζης παγωτατζής» του εκδοτικού οίκου ΑΓΚΥΡΑ του Απόλλωνα Παπαδημητρίου (1939-1940). Αργότερα το τεύχος επανεκδίδεται σε μια νέα σειρά παραστάσεων Καραγκιόζη (82 τεύχη συνολικά) πάλι με το Νο 2.

Ο Καραγκιόζης παγωτατζής λοιπόν και διαβάστε τη συνταγή του παγωτού που ο ίδιος κατασκευάζει. «Λαμβάνετε εκατόν πενήντα δράμια γάλα αγνό, αγνότατο κι αρετσίνωτο, το διαλύεται σε 10 οκάδες νερό, προσθέτετε 5 οκάδες ασβέστη νταμαρίσιο πρώτης ποιότητας σε σβώλια χοντρά, τα ανακατεύετε μισή ώρα καλά με μια σκούπα σε κοντάρι, μετά τα περνάτε από χοντρή βελόντζα για να καθαριστεί κι απ' το μικρότερο σκουπιδάκι και να απολυμανθεί, ύστερα το βάζετε στη φωτιά να σιγοβράσει καμμιά σαράντα τριάμισι λεπτά της ώρας, το διαιρείτε σε τρία τιμήματα, στο ένα προσθέτετε ένα αυγό της ημέρας, όχι περισσότερο των 138 ημερών γιατί αλλιώς κόβει το μαραφέτι, στο άλλο προσθέτετε τέσσερα πακέτα λουλάκι και στο τρίτο μισή οκά ωχρα από φρεσκοβαμένο τοίχο και σεργίρετε». Κι ενώ ο Καραγκιόζης μας ανοίγει τα μάτια μ' αυτή την «υπέροχη» συνταγή της ζαχαροπλαστικοφαγικοπαγοποιητικής τέχνης του, αναφωνεί «Τι τραβάμε κι εμείς οι ζαχαροπλάστες». Οι θεατές ή οι αναγνώστες περιμένουν να δουν τι θα τραβήξει η αξιότιμος πελατεία του παγωτατζή Καραγκιόζη...άφωνοι, γιατί από την περιγραφή της συνταγής τους κόπηκε η λαλιά.

Το παγωτό λιμπίζεται ο Μπάρμπα Γιώργος το λιμπίζεται όμως και η Λατιφέ η κόρη του Πασά. Ο κατά Καραγκιόζη «μπαστουνόβλαχος» δοκιμάζει το παγωτό και...

Μπάρμπα Γιώργος: (Στραβομουτσονιάζει, φτύνει και ξαναφτύνει). Άι μανούλαμ' κήκα, ου έρμος, φαρμακώθηκα... Πέφτουν τ' άντερα μου... Άι, άι, άι, ουφαλοκόπηκα, λύθηκα, πεθαίνω, που θα μου πηγαίνεις θα σου γδάρου λουρίδα, λουρίδα του τομάρι σου...

(Στον Χατζηαβάτη). Και συ ουρέ λωμποδύτη δεν έκρενες πως αυτός είναι ασβέστης, λυσαντήρι κι όχι παγωτό. Ε! Διαβολοζάγαρο!...

Τελικά σ' όλη την ιστορία μπλέκεται κι ο Βεληγκέκας και αρχίζουν οι ξυλοδαρμοί με τον Καραγκιόζη να εισπράττει τη μερίδα του λέοντος. Όμως όπως και να το κάνεις είχε δίκιο.

«Ε ρε τι τραβάνε κι αυτοί οι ζαχαροπλάστες». Περί της «αξιότιμου» παγωτοπελατείας που «φαρμακυλίστηκε» ούτε λόγος.

Παράσταση με τον τίτλο «Ο Καραγκιόζης νουντουρματζής» παίζεται στο τουρκικό Θέατρο Σκιών από τον καραγκιοζοπαίκτη της Κωνσταντινούπολης Ομβέρ Οράλ και θεωρείται ένας νεωτερισμός, που ξεφεύγει από το παραδοσιακό ρεπερτόριο.

Στο καλοκαιρινό ρεπερτόριο των Ελλήνων καραγκιοζοπαίκτων μπορεί κανείς να παρακολουθήσει παραστάσεις όπως «Ο Καραγκιόζης στο βυθό» (Ιάσωνα Μελισσηνού), «Ο Καραγκιόζης ναυαγοςώστης» (Αφοι Αθανασίου), «Οι περιπετειώδεις διακοπές του Καραγκιόζη» (Οδυσσέα Κανλή) και «Οι διακοπές του Καραγκιόζη» (Νίκου Τζιβελέκη), πρόκειται για διασκευή της παράστασης «Το ναύαγιο του Καραγκιόζη». Το δικό του έργο «Οι διακοπές του Καραγκιόζη» παίζει ο Άθως Δανέλλης. Ο Τάσος Κώνστας στο πραγματικά «δροσερό και μοσχοβόλο» θεατράκι του στο πάρκο Φλοίσβου στο Παλαιό Φάληρο, έχει εντάξει στο ρεπερτόριο του δύο καλοκαιρινού θέματος παραστάσεις «Το καραγκιοζέικο πάει παραλία» και «Το εξοχικό του Καραγκιόζη». Σημειώτewν ότι το θεατράκι αυτό είναι ο μοναδικός μόνιμος μπερντές στην Αθήνα και τον Πειραιά, ενώ στη Σαλαμίνα έχει στήσει μπερντέ ένας νέος καραγκιοζοπαίκτης ο Παναγιώτης Χατζηαναγνώστου. Συνάμα ο Νίκος Τζιβελέκης έχει φιλοτεχνήσει μια εξαιρετη καλοκαιριάτικη ποδιά για τον μπερντέ του με τον Καραγκιόζη λουόμενο σε κάποια ακρογιαλιά, μαζί μ' όλη την παρέα του θεάτρου σκιών.

Συχνά στις καλοκαιρινές τους περιοδείες οι καραγκιοζοπαίκτες έχουν κοντά στις άλλες αφίσες τους και μια με τον Καραγκιόζη σ' ακρογιαλιά και με την ανάλογη περιβολή, που την χρησιμοποιούν ανεξάρτητα από το τι έργο παρουσιάζουν (Κώστας Σπυρόπουλος κ.λπ.).

Φυσικά, «να έχουμε να λέμε», υπάρχουν και τα πολύπαθα καλοκαίρια των καραγκιοζοπαίκτων με τους μόνιμους ή κινητούς μπερντέδες τους και τα τόσα προβλήματα που αντιμετωπίζουν. Όμως αυτό είναι μια άλλη ιστορία,... ίσως για ένα άλλο τεύχος.

Και μέχρι τότε... «Καλά μπάνια κι άλλο κακό να μην μας βρει... ντάλα καλοκαίρι»!

Σαλονίκη 26 Ιουνίου 2019

Η δροσόλουστος Δεξαμενή... των Θεαμάτων!

Τάσος Κούζης-Κούζαρος
Καλλιτέχνης Θεάτρου Σκιών

Δύσκολα μπορεί κανείς μας να φανταστεί πως πριν από ενάμισι σχεδόν αιώνες, στην αριστοκρατικότερη και πλέον πυκνοδομημένη συνοικία των Αθηνών, το Κολωνάκι, στους Πρόποδες του Λυκαβηττού, απλωνόταν μία όαση αναψυχής και ψυχαγωγίας των κατοίκων της παλιάς Αθήνας. Επίκεντρό της η Αδριάνειος Δεξαμενή, που δέσποζε σε υψόμετρο 136 μέτρων, καθώς ανακατασκευάστηκε μετά την ανακάλυψή της το 1870 από τον πολεοδόμο και τοπογράφο Ιωάννη Γενίσαρλη, όταν το Δημοτικό Συμβούλιο αποφάσισε, για να αντιμετωπίσει τη λειψυδρία της εποχής εκείνης, να αναζητηθεί νερό έξω από την Αθήνα.

Η Δεξαμενή, όμως, των Αθηνών δεν υπήρξε απλά ένας ταμιευτήρας νερού, αλλά συν τω χρόνω κατέστη ένας χώρος φυγής, ξεκούρασης και δροσιάς, όπως και ένα από τα σημαντικότερα ψυχαγωγικά κέντρα με τις Πρωτεϊκές μορφές θεάτρου, τον Καραγκιόζη και τον Φασουλή, που ξεδιψούσαν με άφθονο γέλιο τους εξαντλημένους από τα κυνικά κάυματα πρωτευουσιάνους.

Η πρώτη παράσταση Καραγκιόζη στη Δεξαμενή αναγγέλλεται από τη Νέα εφημερίδα στις 13 Αυγούστου του 1892, καθώς τότε έφτασαν από την Κωνσταντινούπολη οι ευτράπελοι και αστείοι παίκτες του Καραγκιόζη - μπερντέ Λεωνίδας Γορανίτης και Παναγιώτης Γριμήνας που έπαιζαν δίπλα στο

καφενείο του Δημητρίου Κακούση πλησίον της Δεξαμενής. Η αυλαία των θεαμάτων είχε πλέον ανοίξει! Δύο χρόνια αργότερα, τον Ιούνιο του 1894, ο Ζαχαρίας Παπαντωνίου εντοπίζει παρά το πλευρόν του ναού του Αγίου Διονυσίου εις το γνωστόν καφενείον του Μαρίνου έναν αρχάριο νεαρό κουτσαβάκη του Ψυρρή που παίζει Καραγκιόζη εναλλάξ με την Prima Donna Φώτω και τη νεαρή χορεύτρια Κατίνα, συγκεντρώνοντας τη φτωχολογιά της Νεάπολης. Το καλοκαίρι του '95 στο ίδιο σημείο που ήταν γνωστό και ως Σχιστό ή Σχιστή Πέτρα θα εγκατασταθεί ο πολυθρύλητος Χρήστος Κονιτσιώτης, που με επίκεντρο τη Δεξαμενή και τη γειτονική Νεάπολη θα καταγάγει καλλιτεχνικούς θριάμβους διαχρονικά μέχρι και λίγο πριν το θάνατό του το 1929, καθώς κάθε σχεδόν καλοκαίρι «.... κάτω από τον πράσινον αυτόν θόλον, ο οποίος προστατεύει τους θεατάς από την φλόγαν του εδάφους ο Κονιτσιώτης θα σκορπά άφθονα τα γέλοια και την αλατισμένην λαϊκὴν του ευθυμίαν....», (NEON ΑΣΤΥ 1906).

Με την είσοδο του νέου αιώνα θα συνεχιστεί η ροή των ανθρώπων προς τα άνω, σαν το νεράκι που μαζευόταν στη Δεξαμενή. Το 1901 το κέντρο βάρους μετατοπίζεται στο ίδιο το καφενεδάκι της, πού διευθυντής του είναι ο δραστήριος Σωτήριος Δ. Αργυρόπουλος. Ήδη αξιόλογοι συγγραφείς, ποιητές αλλά και καλλιτέχνες σύχναζαν στο καφενεδάκι

του: «...Ευρύς κύκλος λογίων σχηματίζεται κάθε βράδυ εις το ρομαντικόν καφεενεδάκι της Δεξαμενής. Έχουν εκεί νερό κρύο, Καραγκιόζη και τέσσαρας τρελλούς με τους οποίους περνούν την ώραν των. Και ο κύκλος των λογίων ευρύνεται από ημέρας εις ημέραν.....», μαρτυρεί η ΕΣΤΙΑ τον Ιούλιο του 1901. Και

εκείνη ακριβώς τη σεζόν ξέσπασε η πρώτη διαμάχη ανάμεσα στο καφενείο της Δεξαμενής και αυτό του Σταδίου, έχοντας μήλον της Έριδος τον γνήσιο Μπάρμπα-Γιώργο, που εκείνο τον καιρό έπαιζε στο Στάδιο. Ο ιδιοκτήτης του καφενείου του Σταδίου αντέδρασε άμεσα στην προσπάθεια να του υπαρπάξουν τον Ρούλια: «ΚΑΦΕΝΕΙΟΝ ΠΑΝΑΘΗΝΑΪΚΟΥ ΣΤΑΔΙΟΥ. Δεν είναι αληθές ότι ο Μπάρμπα-Γιώργος ο Ρουμελιώτης εγκατέλειψε το Στάδιον για να δώση παραστάσεις εις την Δεξαμενή. Το τοιούτον πιθανώτατα εγράφη επίτηδες και χάριν ρεκλάμας, η οποία όμως είναι ανακριβεστάτη, διότι ο Ιωάννης Ρούλιας που παίζει τον Μπάρμπα Γεώργο εις το Στάδιον εξακολουθεί εκεί τας παραστάσεις του και ούτε καν συλλογίζεται να εγκαταλείψη το πολυπληθές κοινόν πού συχνάζει κάθε βράδυ». Έτσι, ο Αργυρόπουλος εμπιστεύτηκε τον Καραγκιοζοπαίκτη Χρήστο Κόντο ως αντίπαλο δέος. Και αυτός παίζοντας την «Κακούργο Ασπασία» μόνο προβλήματα δημιούργησε, γιατί μετέτρεψε τον Καραγκιόζη από κωμικό σε τραγικό και οι περίοικοι ξενοχτούσαν από τους αλλεπάλληλους πυροβολισμούς με μπαρούτι και όχι με καψούλι. Ο Ανδρέας Καρκαβίτσας και ο Ιωάννης Κονδυλάκης υπήρξαν ανάμεσα στους θεατές και μάλιστα ο τελευταίος, τόσο δυσареστήθηκε, ώστε να ζητήσει με δημοσίευμα του την επέμβαση του Αστυνομικού Διευθυντή Στυμφαλιάδη. Καμία επιτυχία, όμως, δεν είχε η παρέμβασή του, αφού τα ίδια και χειρότερα συνεχίστηκαν και την επόμενη χρονιά, όπου σ' ένα βράδυ μόνο ρίχτηκαν από τον Κονιτσιώτη 20 κουμπουριές. Στο τέλος του καλοκαιριού του 1901 ανέβηκε και ο Ρούλιας στην Δεξαμενή, παίζοντας «Το

ναυάγιο του Μπάρμπα-Γιώργου» και μην παραλείποντας και την καθιερωμένη ευεργετική παράσταση υπέρ των υπαλλήλων του καφενείου με το έργο «Πίστις, Ελπίς και Έλεος».

Ο κόσμος που ανηφόριζε όλο και αυξανόταν χρόνο με το χρόνο καθώς, απ' τη μια «..... το μικρό οροπέδιο της Δεξαμε-

νής είναι το δροσερότερον σημείον των Αθηνών. Μεγάλοι νεοχαρείς λεύκαι υψώθησαν εκεί, συμπλεκόμεναι με πλατάνους, και ο ήλιος αιωρούμενος από πάνω τον επί ώρας ολόκληρους δεν κατορθώνει να περάσει τα πυκνά των φυλλώματα και να πυρπολήσει το έδαφος..» (NEON ΑΣΤΥ 1906).

Απ' την άλλη όλο και κάτι πρωτοφανές είχε να παρουσιάσει, όπως τη φιγούρα του Βούλγαρου Κομιτατζή τον οποίο παρουσίασε ο Χρήστος Κόντος το 1902, που τον είχε κάμει με μεγάλη μύτη και ευχαριστούσε τους θεατές του αποκαλώντας τον Κομύτον. Ισχυρός πόλος έλξης υπήρξαν και οι μεγάλοι Καραγκιοζοπαίκτες: ο Ιωάννης Μώρος με τις κωμικές του παραστάσεις που άφησε ανεξίτηλες αναμνήσεις με τον Μπάρμπα-Γιώργο του δασκάλου του, Ρούλια. Ακολούθησε ο σπουδαίος Μίμαρος, που έδωσε τον «Χριστιανομάχο Μπέη», το Σεπτέμβρη του 1902 και σε ένδειξη Θεοσεβείας διέθεσε τις εισπράξεις υπέρ του ναού του Αγίου Γεωργίου. Όταν και πάλι το 1903 απέσπασε τα πρωτεία η Δεξαμενή με τον Καραγκιοζοπαίκτη Θεόδωρο Θεοδωρέλλο, η συρροή του πλήθους άρχιζε από τις 9:30 ώρα τη νύχτα, καθώς: «.....τόσκαρα, σκαρπίνια που τρίζουν, παντούφλαι που μελωδικώς θορυβούν, προσέρχονται εις την πλατείαν του θεάτρου και μετ' ολίγον τα υπερδιπλάσια καθίσματα του στένουν υπό το βάρος χονδρών νοικοκυράδων, μπακάληδων με αναδιπλωμένες ποδιές, έστιν ότε και νεαρών κατακτητών με άψογον περιβολήν....», όπως σχολίαζε ο Τίμος Μωραϊτίνης στην ΕΜΠΡΟΣ, την Τρίτη 10 Ιουλίου. Ο Καραγκιόζης πού συμπάσχει πάντα με τους απλούς ανθρώπους, δεν δίστασε να μετατρέψει σε αστεία

παράσταση ακόμη και τη ραγδαία εξαπλούμενη επιδημία τύφου του 1904, πέφτοντας και ο ίδιος θύμα της, και μάλιστα φθάνοντας στο υπερβολικό σημείο να.... πεθάνει από τύφο! Μη νομίζετε, όμως, πώς τα μέλη των ανώτερων κοινωνικών τάξεων απείχαν απ' αυτό το πανηγύρι. Ήταν αρκετή, το καλοκαίρι του 1906, η παρουσία του πρώτου Γραμματέα της Γαλλικής Πρεσβείας στον Πασχάλη του Κονιτσιώτη, για να προκαλέσει ρεύμα προς το λαϊκό θέατρο, καθώς άρχισαν να εμφανίζονται καλοντυμένες κυρίες με τα άσπρα τους υποδήματα, Γραμματείς και Ακόλουθοι Πρεσβειών, κύριοι φορώντας στο κεφάλι παναμάδες, με αποκορύφωση την άφιξη και αυτοκινήτου επίδοξου Υπουργού των Εξωτερικών, που συνοδεύονταν από καλλονή της εποχής (NEON ΑΣΤΥ 1906).

Κάθε καταξιωμένος Καραγκιοζοπαίκτης πλέον ένιωθε την ανάγκη χάριν γοήτρου να δώσει παράσταση στη Δεξαμενή. Έτσι, ο σπουδαιότερος μαθητής του Μίμαρου, Βασίλης Αγαπητός ή Ζεστός παρουσιάστηκε τον Αύγουστο του 1906 με το έργο «Αι Δημοτικά Εκλογαί». Ο ισάξιος του Παναγιώτης Μπέκος έκανε το ντεμπούτο του τον Μάιο του 1907, παρουσιάζοντας δύο νέους τύπους, τον *Κερκυραίο* με τον *Λευκάδιο*, συνεπικουρούμενος και από φω-

νόγραφο, που έφερε ο Αργυρόπουλος από τη Νέα Υόρκη.

Οι ρυμοτομικές, όμως, ανάγκες της ολοένα αναπτυσσόμενης πληθυσμιακά και οικιστικά Πρωτεύουσας οδήγησαν σε σχέδια, τον Απρίλη του 1910, που απειλούσαν με κοπή τα 16 ωραία δέντρα της Δεξαμενής, ανάμεσά τους και τις γιγάντιες αργυρόλευκες λεύκες, για να διευρυνθεί ο προ της Δεξαμενής σχεδιαζόμενος δρόμος! Όσοι σκέπτονταν αυτό το κακούργημα φυσικά δεν συγκινούνταν από τη γνωμοδότηση σπουδαίων λογίων, ανάμεσά τους και του Κωστή Παλαμά, ότι η *Δεξαμενή αποτελούσε την ωραιότερη τοποθεσία των Αθηνών*. (ΕΜΠΡΟΣ Απρίλιος 1910).

Τη δεύτερη δεκαετία του 20ού αιώνα εγκαινιάζει θεατρικά ο Αντώνης Μόλλας. Ο Αργυρόπουλος, ως Ιμπρεσάριός του, τον *καπαρώνει* ως το Σεπτέμβρη του 1911. Δυστυχώς, όμως, η φιλόδοξη αυτή συνεργασία θα διακοπεί την επόμενη χρονιά, προκαλώντας ρήξη στη σχέση των δύο ανδρών, καθώς ο Μόλλας αρνήθηκε τις 1.350 δραχμές το μήνα που του πρόσφερε ο Αργυρόπουλος, απαιτώντας 100 δραχμές τη βραδιά! Και ο ίδιος, βέβαια, αποκλείστηκε από τους τέσσερις μεγάλους ιδιοκτήτες των

καφενείων με συμφωνητικό που προέβλεπε ρήτρα 4.000 δραχμών για όποιον παραβίαζε τον αποκλεισμό του και τον έβαζε να παίξει στο καφενείο του. Το κενό τότε στη Δεξαμενή ήρθε να καλύψει ο περίφημος Καραγκιοζοπαίκτης Θεοδωρόπουλος μαζί με κινηματογράφο Γκωμόν. Μεσολάβησαν οι Βαλκανικοί πόλεμοι, ο Μόλλας στρατεύθηκε, πολέμησε, διαδόθηκε πως έπεσε υπέρ Πατρίδος! Την παροδική θλίψη των φίλων του Καραγκιόζη διαδέχθηκε ανείπωτη χαρά, όταν μαθεύτηκε ότι ήταν ζωντανός και η φήμη του απογειώθηκε. Μετά τη λήξη του Δεύτερου Βαλκανικού, την 1η Αυγούστου 1913 ο τέλειος κωμικός και άριστος τραγουδιστής Μάρκος Ξάνθος θα πρωτοεμφανιστεί στη Δεξαμενή. Ήδη, το περιεχόμενο των παραστάσεων έχει αλλάξει δραματικά. Οι νίκες κατά των Τούρκων εμπνέουν το 1914 τον Μόλλα να παίξει «Την υπεροπλίαν εις πράξεις δύο και θωρηκτά δύο» και να παρουσιάσει «Τον Καραγκιόζη Ναύαρχο να βυθίζει τα τουρκικά πολεμικά». Ο Μόλλας θα μονοπωλήσει τη Δεξαμενή και το 1915 - 1916, ωθώντας τον Αργυρόπουλο, που ήταν έξυπνος επιχειρηματίας, να φτιάξει υπαίθριο θέατρο ευρύτατο, το οποίο, για να στεγαστεί, όπως μαρτυρεί ΤΟ ΕΘΝΟΣ στις 3 Μαΐου 1916, θα χρειαζόταν μισό εκατομμύριο δραχμές! Και ήταν τέτοια η κοσμοπλημύρα, που μόνο την Πέμπτη 28 Απριλίου ο Αργυρόπουλος, «...αφού επώλησε χίλια εισιτήρια ηναγκάστη να κλείσει το ταμείον του και να αφήσει έξω άλλους τριακοσίους τουλάχιστον θεατές. Και το πλήθος εκείνο εσκαρφάλωσεν εκεί επάνω διά να θαυμάση τον Μόλλαν...». Καθώς όμως τελείωνε ο Αύγουστος του 16 συνέβη κάτι αναπάντεχο, **εκλάπη όλος σχεδόν ο χάρτινος θίασος του Μόλλα εκτός μερικών μελών** με άγνωστους και άφαντους τους δράστες. Αυτό το θλιβερό περιστατικό, που ανακοίνωσε ο ίδιος στους θεατές του, πιστεύουμε ότι αποτελεί την ιστορική βάση της νουβέλας του Γιάννη Βλαχογιάννη «Της τέχνης τα φαρμάκια», που γράφτηκε το 1917 και πρωτοεκδόθηκε στο περιοδικό ΕΣΤΙΑ το 1943 και περισσότερο σχετίζεται ο επινοημένος πρωταγωνιστής του Φούλιας με τον Μόλλα, παρά με τον Ιωάννη Ρούλια,

που ήδη από το 1905 έχει πεθάνει και λησμονηθεί! Η δράση του Μόλλα εκ διαλειμμάτων θα εξακολουθήσει στο «Πάνθεον» της Δεξαμενής, έως ότου την 29η Ιουνίου 1927 προσκαλείται ο Χαρίλαος Ν. Πετρόπουλος, που προκάλεσε ιδιαίτερη αίσθηση με την ποιότητα της τέχνης του. Χαρακτηριστική είναι η ανακοίνωση της ΕΜΠΡΟΣ «... Από σήμερον Καραγκιόζης με τον διασημότερον Καραγκιοζοπαίκτην της Θεσσαλονίκης επίτηδες μετακληθέντα εκείθεν...».

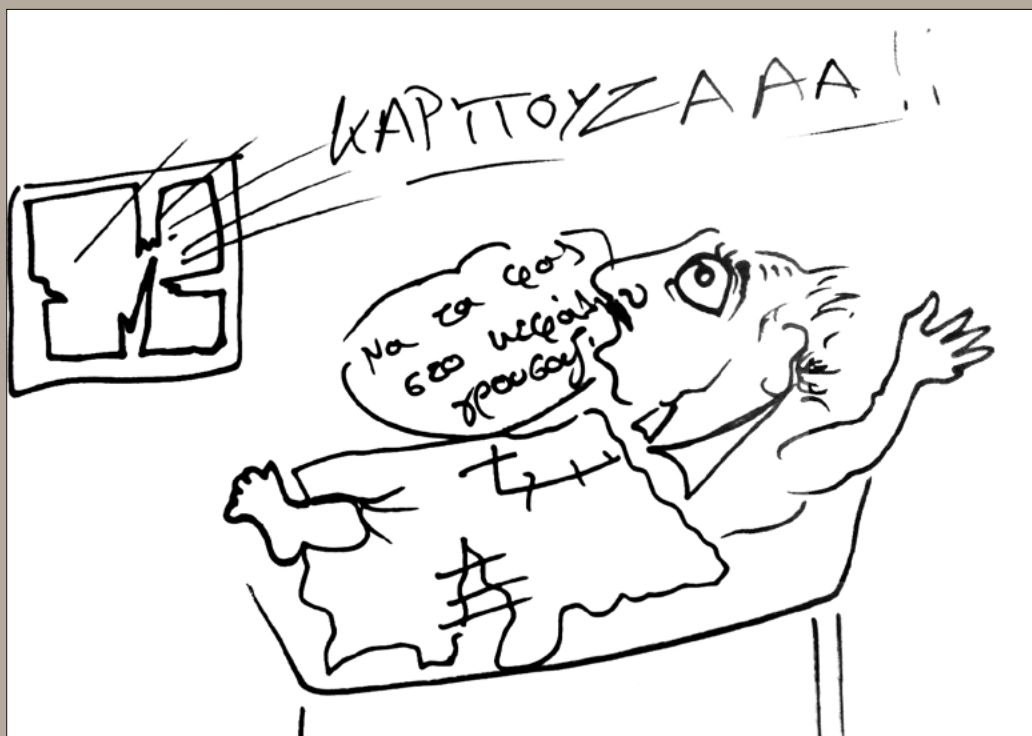
Η αδυσώπητη πρόοδος δεν μπορούσε παρά να αλλάξει ριζικά τη ρομαντική φυσιογνωμία της Δεξαμενής. Έτος καμπής το 1928, οπότε ο χώρος περιήλθε σε παρακμή, τα δέντρα κόπηκαν και η επέκταση της πόλεως κινήθηκε προς τους πρόποδες του Λυκαβητού. Ανάγλυφη τη νέα εικόνα της Δεξαμενής και την κατάσταση του βασικού πρωταγωνιστή της διασκέδασης, παρουσιάζει η ΕΜΠΡΟΣ την 8η Αυγούστου: «...Ο Μόλλας όμως εξελίχθη. Μεγάλωσε την τέχνη του, τον μικρό Καραγκιοζάκο τον έκαμε έναν κοτσάμου άνθρωπο με κεφάλι άξιο να πρωθυπουργεύσει κιάλας, όταν τα πράγματα έλθουν καμμιά φορά βολικά και - ο άθλιος! εγκατέλειψε την Δεξαμενή, διότι να εγκατασταθή κοντά στον Ιλισσόν οριστικώς... στο μέρος που ήταν άλλοτε το θέατρο του Μόλλα χτίζονται τώρα σπίτια. Έχουν θεμελιωθή οικοδομές και οι τοίχοι των υψώνονται κάθε μέρα όλον έν περισσότερον, το δε σφυρί που πελεκάει την πέτρα, μαρτυρεί ότι για τη Δεξαμενή πέρασε οριστικώς μία ένδοξος εποχή...».

Τελευταία αναλαμπή απετέλεσε η πρόσκληση από την Διεύθυνση της δροσολούστου Δεξαμενής προς τον από δωδεκαετίας περιοδεύοντα στις ΗΠΑ Κωνσταντίνο Θεοδωρόπουλο, τον Αμερικάνο, ο οποίος με τις παραστάσεις του, που ξεκίνησαν στις 15 Ιουνίου του '29, ανταγωνίστηκε το Μόλλα που έπαιζε στο Πανόραμα στο Στάδιο.

Ζωντανές μνήμες των όσων εξιστορήσαμε πλέον δεν διασώζονται, και μόνο απ' τις όποιες σωζόμενες γραπτές μαρτυρίες γευόμαστε λίγο από τα 35 χρόνια της ψυχαγωγικής πανδαισίας ... παρά την Δεξαμενή!

Ο Ντούμπας έχει... κέφια!

σκίτσα: Κωνσταντίνος Ντούμπας

Ο Ντούμπας έχει... κέφια!

*Μηνιαία
ηλεκτρονική έκδοση
του Πανελλήνιου Σωματείου
Θεάτρου Σκιών*

okaragkiozismas@gmail.com

